

Posudek oponenta na bakalářskou práci **Elišky Babkové**:

Trendy a kontexty prokreačního chování na území bývalé NDR a NSR

Téma práce je velmi zajímavé a aktuální. Dotýká se problému nízké úrovně plodnosti a jeho pochopení prostřednictvím zkoumání populačního klimatu. Analyzuje trendy plodnosti na území bývalé NDR a NSR po roce 1952 před i po sjednocení Německa. Následně autorka některá možná vysvětlení rozdílů hledá ve studiích zkoumající postoje k rodičovství a opatřením rodinné politiky. Využívá dostupná data z výběrových šetření, která se v Německu uskutečnila v posledním dvacetiletí např. v rámci mezinárodních projektů (PPA, FFS, GGS). Přestože bakalářská práce dává pouze omezený prostor pro hlubší zpracování tématu, autorce se podařilo postihnout širší souvislosti vývoje reprodukčního chování v Německu.

Předložená práce je konzistentní a má jasně vymezené cíle. Věnuje pozornost terminologii a zdrojům dat, neboť si je vědoma vlivu odlišné definice živě a mrtvě narozeného dítěte v NDR a NSR na srovnatelnost ukazatelů. Uvádí také historické souvislosti rozdělení Německa po druhé sv. válce a jeho sjednocení v roce 1990. Vlastní práce má dvě stěžejní části. V první části se zaměřila na deskripci vývoje počtu živě narozených dětí v manželství a mimo manželství. Analyzuje vývoj úhrnné plodnosti od roku 1952 zvláště v NDR a NSR, vývoj průměrného věku matek při narození dítěte od roku 1960 a míry plodnosti od roku 1990. Přestože je určité shrnutí rozdílů mezi NDR a NSR uvedeno v závěru celé práce, myslím, že autorka měla do této části zahrnout shrnující podkapitulu, kde budou zdůrazněny rozdíly a podobnosti. Do konce 60. let obě části Německa vykazovaly podobný vývoj reprodukčního chování. Výrazněji se začaly odlišovat od počátku 70. let, kdy NDR zaznamenala zvýšení úhrnné plodnosti. Na rozdíl od autorky se domnívám, že vývoj průměrného věku matky byl v tomto období v NDR odlišný – růst se opozdil, což přispělo k udržení časného modelu plodnosti. Reprodukční chování v NDR a NSR se nejvíce odlišovalo na konci 80. let, kdy v NSR byl již zformován pozdní model plodnosti, zatímco v NDR přetrvával časný model plodnosti. Nepřesné je tvrzení (str. 23, třetí věta), že v NSR úroveň plodnosti klesá (myšleno po roce 1990). Úroveň plodnosti se nemění (viz vývoj úhrnné plodnosti v obr.3), míry plodnosti klesají v mladších věkových skupinách a rostou ve starších věkových skupinách. Po roce 1990 se křivka plodnosti v NSR více zplošťuje a vytváří se velmi pozdní model plodnosti, kde po roce 2000 nejvyšší intenzitu plodnosti již zaznamenává věková skupina 30-34 let na rozdíl od NDR, kde až do roku 2008 dominuje věková skupina 25-29let. Z grafu 5 vyplývá, že vrchol plodnosti je vyšší v NDR a ne v NSR jak uvádí autorka (str. 23, poslední věta). V druhé části se přes omezenou srovnatelnost autorka přehledným způsobem pokusila o vystižení rozdílů v postojích obyvatelstva NDR a NSR týkající se reprodukčních plánů a podpory rodin ze strany státu. Ukazuje se, že přetrvávající rozdíly jsou především historicky podmíněné.

Práce má všechny náležitosti a její rozsah je adekvátní. Především oceňuji práci se zahraniční literaturou a zahraničními datovými zdroji. Větší pozornost byla věnovaná technické stránce, menší stylistické stránce práce. V textu jsou často poznámky uváděny v závorkách. Je lépe buď uvést jako poznámku pod čarou nebo zformulovat jako větu v textu. Nicméně velmi oceňuji dobře zpracované grafy, jsou výrazné a přehledné. Doporučovala bych některé důležité ukazatele, které se autorce podařilo shromáždit z jiných než běžně dostupných zdrojů, uvést nejen graficky, ale také v tabulce jako přílohu. Týká se např. časové řady úhrnné plodnosti a průměrného věku matek při narození dítěte.

Domnívám se, že práce splňuje všechny požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji přijmout práci k obhajobě.